

Булда А. А.

доктор педагогічних наук, професор, професор
кафедри педагогіки і психології вищої школи
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
buldaanatoliy@gmail.com

Саюк В. І.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри педагогіки і психології вищої школи
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
saiuk@ukr.net

КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК ФАХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ОСВІТЯН

Інтеграція системи вищої освіти України до європейського й світового освітнього просторів стала мотивом у розвитку мобільності студентської молоді для здобуття фахових знань і збільшенні можливостей підвищення рівня професійної компетентності педагогічних і науково-педагогічних працівників. У зв'язку з цим набула актуальності потреба у створенні сучасних освітніх консультаційних центрів і підготовленні відповідних фахівців.

Помітний внесок у розроблення окремих аспектів консультування як фахової діяльності освітян здійснили С. Алексеєва [1], М. Певзнер [2], М. Саханський [3], Н. Стяглик [4] та ін. Вони зосередили увагу на розгляді консультування як певного виду педагогічної діяльності, способу контролю якості підготовки студентів, форм і методів онлайн консультування майбутніх фахівців з розвитку професійної кар'єри тощо. Однак розгляду консультування як фахової діяльності освітян немає.

Враховуючи актуальність піднятої проблеми метою статті є визначення змісту консультування як фахової діяльності освітян.

Аналіз вітчизняного ринку праці показав, що консультування стало сферою професійної діяльності багатьох працівників освіти. У закладах вищої освіти, методичних кабінетах, освітніх консультаційних центрах сьогодні працюють фахівці педагогічного спрямування: викладачі вищої школи як наукові керівники і консультанти, методисти закладів і установ освіти, дорадники, коучери, супервізори, тьютори, незалежні експерти тощо. Саме вони надають поради і допомагають реалізувати освітні проекти, постійно здійснюють науково-методичний супровід педагогічних працівників і керівників закладів освіти у розвитку професійної компетентності, проводять олімпіади і різні конкурси для учнів і вчителів, співпрацюють із міжнародними освітніми фондами для втілення педагогічних інновацій, організовують супровід абітурієнтів у навчанні за кордоном, консультують батьків із питань навчання і виховання дітей тощо. Тобто зазначені фахівці надають різні консультаційні послуги.

Консультаційні послуги ми розглядаємо як інтелектуальні інформаційні продукти, які надаються кваліфікованими фахівцями споживачу у вигляді розроблених програм, рекомендацій, проектів, порад тощо. Процес надання консультативних послуг називається консультуванням. Системна професійна діяльність освітян із надання консультаційних послуг і є фаховою консультативною діяльністю. Знання, уміння і професійний досвід консультантів визначають специфіку їхньої фахової діяльності та дають змогу кваліфіковано допомогти клієнтові у розв'язанні проблеми.

Фахова консультативна діяльність працівників освіти вирізняється послідовністю дій (етапів), що виконуються ними для досягнення позитивних результатів і є важливою рисою їхнього професіоналізму. У консультативній діяльності фахівці галузі освіти використовують певний комплекс методів і способів роботи з інформацією, які допомагають визначити і розв'язати проблему замовника та професійної взаємодії консультанта і споживача.

Консультування, як фахова діяльність освітян, особливо затребувана у період масштабних реформ у галузі освіти. Саме такий період нині переживає наша країна. Реалізація концепції «Нової української школи», перехід на європейські стандарти вищої освіти стали можливими завдяки фаховій діяльності освітніх консультантів. Завдяки професійним порадам консультантів вдається знаходити оптимальні шляхи для втілення зазначених реформ, розв'язувати фахові проблеми педагогічних працівників і закладів освіти. Ефективність консультативної діяльності освітян залежить від розуміння кінцевих цілей, які повинні відповідати запитам і очікуванням споживачів.

Консультаційні освітні центри створюють умови для реалізації державної освітньої політики і забезпечення довіри населення щодо доцільності проведення реформ у галузі освіти. Тому на посади фахових консультантів обирають освітян із досвідом роботи не менше п'яти років. Досить часто основи професійної консультативної діяльності їм доводиться опановувати на робочих місцях, спираючись на власні практичні навички, досвід наставників і колег по роботі, беручи участь у спеціальних тренінгах і самоосвіті. Водночас це впливає на якість надання консультаційних послуг споживачам і професіоналізм консультанта, оскільки відсутня відповідна підготовка до такого виду діяльності. Це актуалізує проблему підготовки магістрів галузі освіти до фахової консультаційної діяльності. Найбільш доцільними, на нашу думку, є включення до навчальних програм і змісту підготовки магістрів дисципліни «Основи педагогічного консультування», яка дасть можливість студентам здобути теоретичні знання і практичні уміння фахової консультативної діяльності в освіті.

Отже, у результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що консультування є важливою і перспективною фаховою діяльністю освітян, яка спрямована на задоволення потреб споживачів, впровадженню інновацій і реформ у галузі освіти.

Література

1. Алексеева С. В. *Форми та методи онлайн консультування майбутніх фахівців з розвитку професійної кар'єри* / С. В. Алексеева. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2016. № 44. С. 194–198.
2. Педагогическое консультирование: учеб. пособие / М. Н. Певзнер та ін.; под. ред. В. А. Сластенина, И. А. Колесниковой. М.: Издательский центр «Академия», 2006. 320 с.
3. Саханский Н. Б. Консультирование как вид образовательной деятельности / Н. Б. Саханский. *Управление образованием: теория и практика*. 2014. № 2 (14). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/konsultirovanie-kakvid-obrazovatelnoy-deyatelnosti> Дата обращения 02.04.2020.
4. Стяглик Н. І. Навчальне консультування як спосіб контролю якості підготовки майбутніх вчителів математики / Н. І. Стяглик. *Педагогіка та психологія*. Вип. 49. С. 129–136.

УДК 159.9

Буняк Н. А.

доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри психології

Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя

buniak_n@ukr.net

ВЗАЄМИНИ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ

Сучасна освіта поступово крок за кроком втрачає найважливішу свою складову формування гармонійно розвиненої людини – виховання. За таких умов вирішальними в розвитку особистості стають внутрішні чинники, якими керується кожна людина на різних етапах своєї життєдіяльності, починаючи від народження і до кінця свого життя. Сьогоднішні умови проживання є настільки складними, що слабовольній, слабохарактерній людині важко вистояти перед їх впливом. Постає питання, як і кому забезпечити стійке формування і становлення психіки молодого людини, яка могла би протистояти цим викликам. Вся відповідальність покладається на педагога, який забезпечує перший етап навчання і на викладача, який готує майбутніх спеціалістів до професійної діяльності.

Вирішення цієї проблеми є першочерговим завданням для вищих навчальних закладів, оскільки специфіка педагогічної діяльності потребує індивідуального підходу у взаєминах «викладач – студент» і, відповідно, суб'єкт-суб'єктних відносин на найвищому рівні. Всі ці зусилля необхідно спрямовувати на організацію діалогу, стимулюючи один одного до самоорганізації і самовиховання. Важливою складовою педагогічної діяльності викладача є встановлення контакту між двома сторонами, а саме «викладач –